

Oponentský posudek bakalářské práce studentky Marie Adámkové, DiS
"Jsem učitel etické výchovy"
ETF UK, 2011

Práce pojednává o učitelích etické výchovy (EV). Chce se zaměřit zvláště na výuku tohoto předmětu a staví si cíl „zjistit, v čem by měli být učitelé etické výchovy vzdělávání a jsou-li tak opravdu díky našemu školskému systému vzdělávání“ (s.9). Chce vést čtenáře zajímavou cestou k „novým poznáním“ (s.10). Tím dobře přispívá k osvětě o potřebnosti etické výchovy na školách a dalšího vzdělávání učitelů.

Čtivě napsaný 78-mi stránkový text je rozdělen do 9-ti témat, kdy poslední dvě tvoří praktickou část, popisující obsah a příklad kritiky projektu EV Etického fóra, když v předchozí teoretické části představí témata relevantní pro EV- např. roli etiky, vztahu žáka a učitele, metody práce se skupinou – to vše je opatřeno výstižným úvodem a slibně prostorným závěrem.

Výzvu atraktivního tématu se autorce podařilo v mnohém naplnit. Po věcné stránce příjemně překvapí srozumitelné vystižení vztahu etiky a morálky v úvodní části práce, významně inspirované texty P.Pit'hy. Podobně zdařilé je i vykreslení vztahu učitele a žáka za pomoci R.Palouše a R.Smahela. Ani po formální stránce nelze práci mnoho vytknout, snad až na několik překlepů (např. s 67) a interpunkce (s.28,59). Úroveň práce výrazněji snižují často chybějící uvozovky u četných, dlouhých a bez další práce ponechaných citací (např. s.61), opakovaná záměna FF a TF JU (s.52,53) a jen stěží srozumitelné anglické resumé.

Nerad, ale v na první pohled slibné práci shledávám dle mého soudu závažné metodické nedostatky. Často užitý termín „prosociálnost“ a „prosociální chování“ jako jeden z klíčových prvků tématu práce, je zpočátku ponechán bez upřesnění, v dalších částech je různě definovaný, což nevylepší ani nejasně formulované odstavce o prosociální etice a nabádání k prosociálnosti (s-35). Ani opět jinak definovaný pojem v 5.části, převzaté abs.práce, autorku nepřiměje k vysvětlení tohoto pojmu, neřku-li kritickému. Přitom bez okolků požaduje, aby se s tímto pojmem učitelé etické výchovy i ve svém životě ztotožnili. (s. 28)

Zásadní problém spatřuji ve způsobu naplnění cíle práce, totiž stanovit, zda jsou učitelé odpovídajícím způsobem na EV vzdělávání. Praktická část, snad k tomuto účelu navržená, však obnáší informace se opakují z předchozí teoretické části (s.58) a dále řadu souvisle převzatých textů s minimálním náznakem autorčina vlastního zpracování (s.59-61, 63-65, 66-67). Považovat tento převzatý materiál za doložení úrovně vzdělávání učitelů, bez pokusu o vlastní šetření či jinou formu argumentace ve prospěch stanoveného cíle je metodicky nevhodné. Těžko hledat pomoc v teoretické části; i tam téměř výhradně a rozsáhlé citace ze studijních programů vybraných škol (s.53-57) uzavře autorka konstatováním, že je možné se jimi připravit na vyučování etické výchovy. Není patrné, z čeho tak usuzuje, zvláště když žádný ze seznamu obor EV přímo nenabízí.

Nabídku výjimky je zmíněný protest o.s. Charlie proti výuce výhradně inspirované Etickým fórem. Autorka si jím otevírá cestu alespoň k minimálnímu vyjádření se k obsahu a formě těchto kurzů. Avšak ani tam se nedostaneme dále než ke konstatování, že „souhlasím, ale i nesouhlasím ... s oběma stranami“(67), či že „v tomto bodě bych opravdu tvrdě stála za názorem...“ (68), - aniž by však zmiňované souvislosti nějak zdůvodnila a nabídla čtenáři soustředný kritický pohled na jádro své práce. V tom je i závěr zklamáním; snad je dobře, že si v něm autorka opět „stojí za tím“, že etická výchova „je předmět, který dokáže „dělat z dětí a mládeže lepší a odpovědnější lidi“ – cenný názor, v práci bohužel nedoložený.

Zdá se tedy, že skutečným těžištěm práce jsou spíše pedagogicky významné náměty pro výuku, inspirované etickou výchovou (např. práce se skupinou). Etická výchova, jako taková však zůstala stranou kritického pohledu. I tak práci doporučím k obhajobě, zejména kvůli cenným postřehům, které autorka ze studia materiálů pro své téma výchovy výtěžila. Bylo by jistě vhodné, aby se tématu mohla dále po praktické i teoretické stránce věnovat.

Práci hodnotím stupněm "dobře"

a pro obhajobu studentce navrhuji objasnit

- pojem pro-sociální chování a jeho vztah k etické výchově
- zda je tento vztah vždy neproblematický a žádoucí
- zda si je vědoma některých negativních aspektů u uvedených podob etické výchovy (Etického fóra, popř. jiných)

Ondřej Fischer 31.5. 2011